

omkring i Kommunerne, at ikke alle Kommuner ere særlig glade ved at faa mange 4 Tdr. Lands Huse, idet de sige som saa: Paa disse Huse kan en Familie ikke leve selvstændigt.

Naar en Mand beslutter sig til at søge Laan efter den bestaaende Lov, maa han først opstille et Regnestykke. Han ved, at Loven bestemmer, at Prisen for Lodden som Regel ikke maa gaa op over 5,000 Kr., men, siger han til sig selv: Det gaar maaske alligevel at faa 5—6 Tdr. Land — man er jo altid villig til at se Fremtiden i et Rosenskær —, og han tænker da som saa: Naar jeg sparer og kniber og gør en hel Del Arbejde selv, klarer jeg mig nok paa de 6 Tdr. Land. Men naar han er bleven færdig med Huset og har faaet Besætning og Inventar, opdager han, at Huset er blevet ham dyrere, end han har gjort Regning paa, at det kommer til at staa ham i mindst 6,000 Kr., maaske lidt til. Han løber da an paa, at naar Kommissionen ser Huset, vil den være rimelig og tage visse Hensyn og sætte Summen lidt op. Jeg skal indrømme, at saa vidt jeg kender Kommissionerne, tage de de Hensyn, de kunne. Loven siger, at naar Jordprisen er særlig høj, kan man gaa op over 5,000 Kr., men nu er det jo slet ikke sikkert, at man er gaaet op over denne Sum, fordi Jordprisen har været særlig høj, men Vanskeligheden er fremkommen ved, at vedkommende Mand har taget en Td. Land eller to mere, end Loven mener, der skal indkøbes. Saa siger Kommissionen: Vi kunne ogsaa gaa lidt over disse 5,000 Kr., maaske til 5,200 Kr., maaske til 5,400 Kr., og han faar derefter et Laan paa 4,700 eller 4,800 Kr. (*Jens Busk*: Han kan ogsaa faa mere!) Kan han ogsaa faa mere? (*En Stemme*: Hvor mange have faaet det?) Det kender jeg ikke noget til. Men lad os sige, at han faar 4,800 Kr. Han har altsaa haft den befalede Sum af 500 Kr., men nu da han har faaet Huset bygget, mangler der ham dog 12—1300 Kr. Det er det, der volder Vanskelighederne, det, der gør, at Arbejdet bliver trælsomt og besværligt. Nu kunde man ganske vist sige: Han kunde jo nøjes med nogle færre Tønder Land, og man kan sige, det er Mandens Fejl, at han har taget disse Tønder Land mere, end Loven regner med. Men det forekommer mig, at det er rigtigt, at man sætter Pris paa at faa Jordlodderne saa store, at en Familie virkelig kan leve paa dem.

Jeg har saaledes nævnt de to Ulemper, der efter min Mening klæbe ved

denne Lov, og vi have da tænkt os, om der ikke kunde være Grund til at forandre Formen for disse Lodders Besiddelse. Der er blevet sagt, at Ordet „Fæste“ har en daarlig Klang, at det minder om Bondestandens Trængsels- og Fornedrelsetid. Folk holde ikke af Fæste, de holde mere af Selveje. Nu er det ikke saaledes, at jeg er en Modstander af Selveje. Paa ingen Maade. Men naar ikke man paa den Maade, som der i Loven er antydnet, løser Spørgsmaalet tilfredsstillende, er det naturligt, at man tænker paa, om der ikke kunde findes andre Former. Selv om man vil sige, at Selveje er en udmærket Form for Jordbesiddelse, er det ikke givet, at det er den Form, der skal holde til evige Tider. Dertil kommer, at dette, at eje et Hus, hvorpaa man skylder $\frac{9}{10}$ af Værdien, ganske vist er en Form for Selveje, men dog en indskrænket Form derfor, men det fik være. Hovedsagen er, at det næste Slægtled, som kommer paa dette Jordbrug, har ingen bedre eller lettere Adgang til at komme i Besiddelse af den Jord, som Staten har ydet Tilskud til, end af et hvilket som helst andet Stykke Jord.

Naar vi lovgive, er det ikke af Vejen til Tider at tage længere Sigte, og jeg tror derfor, at man bør tænke paa at forandre Besiddelsesformen. Som Forholdet er nu, er det saadan, at en Ejer, der kommer ind paa et saadant Hus, slider og strider og faar saa i de Aar, han har Huset, afbetalt lidt paa sin Gæld. Den næste Ejer kommer ind og faar sikkert mere Gæld igen, og man bliver paa den Maade aldrig færdig med at afbetale sin Gæld.

Naar vi foreslaa offentligt Fæste, er det, fordi vi tro, at vi derved opnaa 3 Ting: Loddernes Størrelse volder ingen Vanskeligheder under denne Form, fordi vi gaa ud fra, at Jorden bliver udbudt i Stykker, som de vedkommende helst ville have dem. Afgiften bliver ens efter Bonitet og Beliggenhed pr. Tønde Land, men naar der skal svares lige meget pr. Tønde, enten der er faa eller mange, tror jeg ikke, der kommer nogen og forlanger i Hundredevis. Saadan tror jeg, det burde være, at der svares ens af hver Tønde Land, naar Bonitet og Beliggenhed er den samme, og det er ogsaa det, som man ved Skatterne stræber hen imod. For det andet forekommer det mig, at der er en Vinding deri, at den Jordværdistigning, som fremkommer dels ved Konjunkturerne, dels ved Foranstaltninger, foretagne af Samfundet, kommer dette til gode. Kun den Værdistigning, som fremkommer ved Brugerens